

Nr 53

*Utlåtande i anledning av väckt motion om viss ändring i lagen
angående förbud mot införsel till riket av varor med
oriktig ursprungsbeteckning.*

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 398, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herrar *Munktell* och *Lothigius* hemställt, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära förslag om sådan ändring av lagen den 4 juni 1913 angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning, att tryckta publikationer undantages från den ifrågavarande lagstiftningen».

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande från generaltullstyrelsen. Utskottet har därjämte berett Svenska boktryckareföreningen tillfälle att avgiva yttrande över motionen. Något yttrande från föreningen har emellertid icke inkommit.

Gällande bestämmelser m. m.

Lagen den 4 juni 1913 angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning har tillkommit i ändamål att till skydd för såväl inhemsk industri och handel som den köpande allmänheten förhindra användning av svenska ursprungsbeteckningar på utländska handelsvaror och utgör egentligen ett led i lagstiftningen om illojal konkurrens. I 1 § stadgas, att vara, varå finnes anbragt beteckning, som giver varan sken av att ha frambragts eller tillverkats i Sverige, icke får från utrikes ort hit till riket införas för försäljning. Från förbudet stadgas undantag för de fall, då det ådagalägges, att varan verkligen är frambragt eller tillverkad i Sverige och förut blivit utförd ur riket, då den åsatta beteckningen enligt handelsbruk endast tjänar att utmärka varans art (generisk beteckning), eller då, jämte den svenska ursprungsbeteckningen, å varan finnes på tydligt, lätt i ögonen fallande och varaktigt sätt angivet, att varan är av utländskt ursprung. Då vara, som enligt vad sålunda föreskrivits icke får införas, ankommer till riket, skall varan vid införseln tagas i beslag av tullpersonalen samt avlämnas till närmaste tullförvaltning för förvaring. Över beslaget skall upprättas rapport. Det verkställda beslaget skall av tullför-

valtningen skyndsamt underställas generaltullstyrelsens prövning, varvid tullförvaltningen skall överlämna rapporten över beslaget ävensom avgiva yttrande i anslutning till lagens bestämmelser angående oskadliggörande av den oriktiga ursprungsbeteckningen. Innan målet av styrelsen prövas, skall varuägaren och vederbörande tullfiskal beredas tillfälle att yttra sig. Finner styrelsen beslaget icke vara lagligen grundat, skall detsamma av styrelsen upphävas. Om beslaget prövas vara lagligen grundat och den oriktiga ursprungsbeteckningen icke kan utplånas eller varan förses med beteckning, som anger dess utländska ursprung, utan att varan därigenom i sin helhet förstöres eller förlorar allt värde såsom handelsvara, skall densamma av styrelsen förklaras förbruten. Föreligger icke hinder mot den oriktiga beteckningens utplånande eller varans förseende med beteckning om dess utländska ursprung, har styrelsen att förelägga varuägaren att inom viss tid under tillsyn av tullpersonal oskadliggöra den oriktiga beteckningen. Därjämte skall styrelsen förplikta varuägaren, såframt det icke visas att varan blivit obehörigen märkt mot ägarens förbud, att erlægga en straffavgift motsvarande tio procent av varans värde, dock ej under tio eller över femhundra kronor för allt med samma lägenhet ankommet gods. Ställer sig varuägaren icke till efterrättelse vad som förelägges honom med avseende å den oriktiga ursprungsbeteckningens oskadliggörande, skall varan förklaras förbruten. Vid underlåtenhet att erlægga straffavgift inträder däremot ej konfiskationspåföljd. I stället skall vad som gäller om uttagande av ogulden tullavgift vinna tillämpning.

Det har tidvis rått delade meningar om huruvida denna lagstiftning ägt tillämpning även å tryckt skrift. Genom ett av regeringsrätten den 8 oktober 1959 meddelat utslag, vilket har avseende å en skandinavisk tidskrift för öron-, näs- och halsläkare, har fastslagits, att så är fallet.

I detta sammanhang må även erinras om vissa bestämmelser i *tryckfrihetsförordningen den 5 april 1949*. Tryckalster, som framställes här i riket och är avsett att här utgivas, skall — såvida tryckalstret icke är att hänföra till bild- eller tillfällighetstryck — förses med uppgift om boktryckeriets namn eller firma, tryckningsorten och tryckningsåret. Bestämmelsen får ses mot bakgrund av tryckfrihetsförordningens ansvarighetsregler, enligt vilka boktryckare i viss ordning svarar för tryckfrihetsbrott. Beträffande utrikes tryckta skrifter finnes ingen bestämmelse om skyldighet att utsätta uppgift om boktryckare, tryckningsort och tryckningsår. Vad som är stadgat om boktryckares ansvarighet i fråga om här i riket tryckta skrifter skall beträffande utrikes tryckta skrifter avse i första hand den som låtit utlämna skriften för spridning inom riket och i andra hand utspridaren.

Historik

Frånsett smärre ändringar 1914 och 1930 av den bestämmelse i lagen angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning, som riktar sig mot illojalt användande av oriktig *utländsk* ursprungs-

beteckning, har lagen icke blivit föremål för ändringar sedan dess tillkomst 1913.

Med stöd av Kungl. Maj:t bemyndigande tillkallade *chefen för finansdepartementet* den 23 april 1956 *särskild utredningsman* med uppdrag att utarbeta förslag till ny lagstiftning rörande straff för olovlig införsel och utförsel av varor. Till utredningen överlämnades den 1 juni 1956 en av Skånes handelskammare gjord framställning om viss ändring i lagen angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning.

Utredningen avgav 1959 *betänkande med förslag till lag om straff för varusmuggling m. m.* (SOU 1959: 24). Vid betänkandet var såsom bilaga fogad en av utredningens expert upprättad *promemoria* med förslag till lag om ändring av lagen angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning. I promemorian framhölls, att de lagstiftningsfrågor, som sammanhögde med behovet av skydd mot illojal användning av ursprungsbeteckningar å handelsvaror, förvisso icke erhållit någon tillfredsställande lösning genom vår i ämnet gällande lagstiftning samt att tungt vägande anmärkningar riktats mot denna. Med hänsyn till den redogörelse som lämnats i promemorian underströks, att det torde framstå som ett oavvisligt krav, att bland annat lagen angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning underkastades en allmän översyn. I avbidan på en mera genomgripande omarbetning av lagen föreslogs, att straffavgiften omedelbart borttogs ur lagen. Till detta förslag anslöt sig utredningen.

I *proposition nr 115 till årets riksdag* framlades förslag till lag om straff för varusmuggling m. m. Propositionen innefattade beträffande lagen angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning endast förslag till ändringar av formell natur. Vid behandlingen av förslaget i *lagrådet* framhöll detta, att sistnämnda lag var i behov av saklig omarbetning. I *propositionen* uttalades, att med hänsyn till det samband som det i ovannämnda promemoria framlagda förslaget hade med den pågående utredningen om varumärkes- och firmalagstiftningen det torde tills vidare böra anstå med åtgärder i anledning av förslaget.

Motionen

Motionen har aktualiserats av det ovannämnda av regeringsrätten den 8 oktober 1959 meddelade utslaget, vilket enligt motionärerna grundade sig å följande omständigheter:

I Uppsala utgives en vetenskaplig publikation »Acta Oto Laryngologica», som utgör en skandinavisk tidskrift för öron-, näs- och halsläkare. Större delen av upplagan torde gå ut till abonnenter utanför Sverige. Det nordiska otolaryngologiska sällskapet höll sommaren 1957 sin trettonde kongress i Köpenhamn och dess förhandlingar trycktes i Köpenhamn på ett danskt boktryckeri. Emellertid skulle de ifrågavarande förhandlingarna ingå såsom ett supplement i den nyssnämnda tidskriftens supplementserie. Ett

omslag, angivande bokens karaktär av supplement, trycktes i Uppsala och sändes till Köpenhamn, där bokbinderiarbetet utfördes. På titelbladets andra sida fanns angivet namnet å det tryckeri i Köpenhamn där boken tryckts samt den danska tryckorten. På omslagets baksida stod »Printed in Sweden Almqvist & Wiksells Boktryckeri Aktiebolag, Uppsala 1958».

Från Köpenhamn försändes publikationen i 1 400 exemplar till utgivningsorten Uppsala, varifrån distributionen skulle ske. Sedan böckerna anlånt till Uppsala, tog vederbörande tulltjänsteman med stöd av de nyss återgivna bestämmelserna i 1913 års lag böckerna den 30 juni 1958 i beslag under motivering dels att beteckningen å omslaget gav varan sken av att hava tillverkats i Sverige, dels ock att det utländska ursprunget inte var lätt och tydligt iögonfallande angivet å varan. Beslaget underställdes generaltullstyrelsen, som fastställde detsamma den 11 augusti 1958. Då hinder mot att utplåna den falska ursprungsbeteckningen inte förelåg, gav generaltullstyrelsen tillika varuägaren föreläggande att utplåna den falska beteckningen och ålade denne att gälda straffavgift. Sedan den svenske importören besvärat sig, fastställdes generaltullstyrelsens beslut av regeringsrätten efter mer än ett år genom ovannämnda utslag av den 8 oktober 1959. Redan tidigare, den 29 september 1958, hade generaltullstyrelsen medgivit att den beslagtagna varan finge under vissa villkor utlämnas till varuägaren. Den 30 september 1958 kunde varan äntligen utlämnas till varuägaren, sedan beteckningen på omslaget blivit på föreskrivet sätt oskadliggjord och varuägaren deponerat ett belopp såsom säkerhet för straffavgiften.

Motionärerna konstaterar, att misstaget att tryckangivningen å omslaget icke uttryckligen angavs att avse endast omslaget utlöst en vidlyftig administrativ process, ådömande av straffavgift och tre månaders försening av bokens utsändande, samt fortsätter:

Vad har å andra sidan vunnits med detta förfaringssätt? Sannolikt icke en enda av skriftens mottagare har haft det minsta intresse av om boken framställts i Sverige eller i Danmark, om omslaget tryckts här och boken i övrigt där. Mottagarnas huvudintresse torde ha varit att erhålla skriften så snart som möjligt. I fall av förevarande art förefaller lagstiftningen icke fylla något ändamål och dess tillämpning kan leda till i det närmaste absurda resultat.

Remissyttrandet

Generaltullstyrelsen anser, att såväl lagen angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning som i övrigt gällande lagstiftning rörande användning av ursprungsbeteckningar å handelsvaror icke är tillfredsställande samt att en allmän översyn av denna lagstiftning därför är påkallad. Styrelsen förmenar, att vid en sådan översyn det i motionen väckta förslaget bör göras till föremål för utredning.

Utskottet

Enligt lagen den 4 juni 1913 angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning får vara, varå finns anbragt beteck-

ning, som ger varan sken av att ha frambragts eller tillverkats i Sverige, icke från utrikes ort hit till riket införas för försäljning. Lagen har tillkommit i syfte att till skydd för såväl inhemsk industri och handel som den köpande allmänheten förhindra användning av svenska ursprungsbeteckningar på utländska handelsvaror och utgör egentligen ett led i lagstiftningen om illojal konkurrens. I motionen hemställes, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära förslag till sådan ändring av lagen, att tryckta publikationer undantages från lagens tillämpningsområde. Som motivering för sitt yrkande anför motionärerna med utgångspunkt från ett aktuellt rättsfall, att lagen icke fyller något ändamål beträffande tryckta skrifter.

Mot den gällande lagstiftningen om skydd mot illojal användning av ursprungsbeteckningar å handelsvaror har under senare år tungt vägande anmärkningar riktats. I en vid det år 1959 avgivna betänkandet med förslag till lag om straff för varusmuggling m. m. fogad promemoria har också understrukits, att det torde framstå som ett oavvisligt krav att bland annat lagen angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning underkastas en allmän översyn. Samma uppfattning har generaltullstyrelsen redovisat i sitt yttrande till utskottet över motionen.

Utskottet har inhämtat att ovannämnda promemoria överlämnats till varumärkes- och firmautredningen. Utredningens uppdrag har sedermera uppdelats på två utredningar, varav den ena har att undersöka frågan om en revision av lagstiftningen mot illojal konkurrens. Utskottet har jämväl erfarit, att sistnämnda utredning har för avsikt att verkställa en översyn av lagen angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning så snart en nordisk konferens i ämnet förevarit. Utskottet anser det lämpligt att det genom motionen aktualiserade spørsmålet göres till föremål för prövning i samband med denna översyn. Motionen bör därför överlämnas till utredningen om illojal konkurrens.

Utskottet hemställer sålunda,

att riksdagen i anledning av förevarande motion, II: 398, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att motionen överlämnas till utredningen om illojal konkurrens.

Stockholm den 25 oktober 1960

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand, Nils Elowsson, Axel Svensson, Sunne*, fru Carlqvist, herrar Eric Carlsson*, Kaijser och fröken Nordström;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Tobo, Nilsson i Göteborg, Odhe*, fru Ekendahl, herr Lothigius*, fröken Höjer, herrar Johansson i Södertälje och Gustavsson i Alvesta.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.